Klepel, april 2025

Nieuw depot, energietransitie en ‘Van Poeren tot Pulsen’

Vijf april: de opening van het nieuwe depot en van de tentoonstelling ‘Van Poeren tot Pulsen’, een stuk historie van de visserij op Wieringen. Tevens was de opening gewijd aan de afronding van de energietransitie door middel van zonnepanelen, en een door aardwarmte gevoede warmtepomp. Dus: een feestelijke middag in ons museum, opnieuw opgeluisterd door de aanwezigheid van wethouder Robert Leever en kunstenaar Rutger Jan Bredewold. **Jan Rotgans** (accordeonist en visserman) en zijn dochter **Petra** brachten enkele malen een muzikale traktatie ten gehore (o.m. Het Dorp, bekend van Wim Sonneveld). André Lont heette zo‘n vijftig personen welkom in het vernieuwde bezoekerscentrum, waarin en waaraan sinds augustus vorig jaar door hoofden en handen van velen hard gewerkt is.

Poerdersboot uit plm. 1964, een prachtig geschenk van Dirk Boersen

André ging in zijn openingstoespraak in op de visie achter de verbouwing, die mede mogelijk gemaakt werd dankzij een substantieel legaat. De dichte binnendeuren van het bezoekerscentrum werden vervangen en van glazen panelen voorzien, en de ruimte daarachter is ingericht voor bezoekers van de kunstuitleen, bij wijze van visitekaartje. Daar bevinden zich schilderijen en een open houten kast met voorstudies van **beeldhouwer Theo Mulder**, die gemaakt zijn op Wieringen en ook in Anna Paulowna: met onderwerpen als ‘wiependragers’ (bossen rijshout voor zinkstukken), ‘fabeldieren’ (vóór de Hippolytuskerk), het orgel van de Michaëlskerk, ‘afscheid’ (moeder en zoon, bij Parkzicht) en ‘gedenksteen Cinema de Haan’ (op het Cinemaplein).

Buiten, op de taanweide kan men de opstelling zien van visnetten, zoals gebruikt ten tijde van de sluiting van de Afsluitdijk; o.a. een ansjoviskamer, een botweer en gesleepte korren.

Daarnaast wees Lont op een aantal gebruikelijke activiteiten (zoals de taandagen) en op de succesvolle tentoonstelling ”Wieringen, 100 jaar eiland aan de vaste wal”, die gecontinueerd wordt. Voorts (om te voorkomen dat men denkt dat museum Jan Lont nu wel klaar is) de verdere promotie van de kunstuitleen, wol- en spinactiviteiten en een scholenproject. Wel uitte André toch nog enige zorgen ten aanzien van de toekomst: het museum loopt tegen een grens aan voor wat betreft de belastbaarheid van de enthousiaste, maar inmiddels wèl ouder wordende groep vrijwilligers!

Na een opwekkend toespraakje door **Rutger Jan Bredewold**, maker van diverse kunstwerken van o.m. cortenstaal op ons terrein, en tegelijkertijd vurig pleitbezorger van een frisse, toekomstgerichte aanpak van de kunstuitleen (waaraan diverse kunstenaars, bij voorbeeld fotografen) actief meewerken, kreeg **Bea Horstman** het woord.

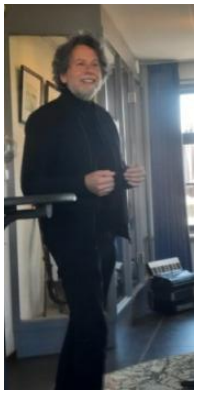

Als deskundige op het gebied van oude Wieringer kleding heeft Bea een groot aandeel gehad, zowel in de uitbreiding van het depot als ook, en vooral, in die van het kledingdepot. Ze zei: “In 2005, toen ik begon, bestond het depot uit een klein stukje achter de schoorsteen op de zolder van de boerderij. Ook was er nog een schuurtje van Jan Lont. Hierin bewaarden we spullen voor buiten. De kleding stond in dozen en koffers onder de bedsteden […] Het huidige gebouw is onder leiding van Reg Visser, de toenmalige voorzitter, met inzet van

vrijwilligers onder supervisie van Chiel Bugel, gerealiseerd. Wat waren we blij met ons grote depot en apart kledingdepot! Wat een ruimte! Henk Braad, toen ook bestuurslid, kwam met het idee om alles wat van Wieringen kwam te bewaren voor de cultuur en de toekomst. Er werd een oproep gedaan in de Wieringer Courant en dat hebben we geweten! Vooral veel kleding kregen we. Ik denk dat veel mensen blij waren dat ze met goed fatsoen oma d'r nachthemden en onderrokken op konden ruimen. Kortom, de depots zaten binnen een paar jaar al propvol. Helemáál nadat Jeanne de Weert haar volledige collectie klederdracht aan het museum schonk". Nu … is de collectie geregistreerd en het museum heeft de museumstatus. Vandaar de realisering van een grote wens: een mooi nieuw open depot en een kledingdepot, waarin alles keurig en ruim bij elkaar op rekken en in zuurvrije dozen is opgeslagen! Wederom (aldus Bea) "is er met heel veel inzet van de vrijwilligers een enorme klus geklaard".

Jan Rotgans schoof vervolgens zijn accordeon terzijde om – enigszins in lijn met het thema 'van poeren tot pulsen' – als oudere visserman geestig zijn visserslicht te werpen op de tentoonstelling over de historie van de visserij,

Waarna het woord werd gegeven aan **Robert Leever**, 'onze' wethouder, die zo van geschiedenis houdt, omdat we alleen zó kunnen begrijpen hoe we tot hier gekomen zijn. "Leer van de geschiedenis", zei hij, "en koester de waarden van wat daar lag. Op Wieringen was er een grote mate van creativiteit om de eindjes aan elkaar te knopen: vissen, een koe of varken houden, wat kleinschalige tuinbouw, en de skéépe, waarvan de tarrele dan weer dienden om de kachel mee brandend te houden. Een tijd van leven met het water. En dan volgt de omslag naar: leven met het láND. […] *Are menske, butenbangders en are gebruke. As je goed kiekt, ken je sien hoe we an vaste woal komme benne. …* inmiddels spreken we hier dan ook ABN… We kunnen ons verplaatsen in hoe ingrijpend de omwentelingen zijn geweest, in leven, taal en cultuur. Juist daarom zijn cultuur en erfgoed van onschatbare waarde".

'Het afgelopen seizoen is er ontzettend hard gewerkt aan het gasloos maken van het museum. Er is een nieuwe installatie aanwezig die gebruik maakt van de aardwarmte om het museum en de collectie gezond te houden. Vooruitstrevend onder deze oude huls… [Bovendien] een nieuw depot dat de museumstatus verder onderschrijft in het zorgvuldig omgaan met onze schatten".

Aansluitend werd Leever uitgenodigd om het videoscherm, dat de nieuwe binnendeuren aan het zicht onttrok, op te hijsen. Waarna de ruimte erachter zichtbaar werd voor allen die de kunstuitleen willen bezoeken. Uiteraard was er een bloemetje als teken van waardering, en een hapje en een drankje na afloop.

Verdere uitbreiding van de informatiebordjes

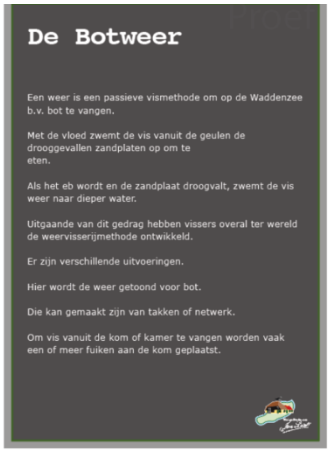

Voorbereidend werk in de wintermaanden

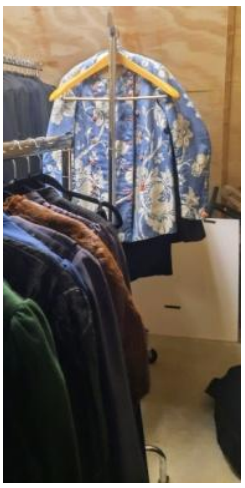

- *Bea Horstman en Debora Spee in het oude depot boven, thans kledingdepot.*
- *Schoenen e.d. in het kleine Jeanne de Weert-Doesburgdepot.*
- *Het kledingdepot. Te zien is een 18e eeuws boerenjasje.*
- *In het nieuwe depot, een kast met gereedschap, geschenk van Alma Vriesman.*
- *Corrie Maas bezig met schoonmaak in de boerderij*
- *Bep Essenberg bezig met plantjes en Chiel Bugel met schuren*
- *Gerard Slootweg aan het snoeien van de appelbomen*
- *Jan Cazemier bezig met inrichting van de nieuwe kunstuitleen*
- *de firma Vijver aan het rietdekken*

Wol/spingroep

De spingroep is haar 10e jaar ingegaan. Nog steeds springlevend met 12 deelnemers, waarvan 6 van het eerste uur. Tijdens de laatste bijeenkomst kregen ze bezoek van Aemile Lalk, vrijwillig zeilmaker en tuiger op de Bataviawerf in Lelystad. Hij kwam met een uitdagende vraag. Op de Bataviawerf is het idee ontstaan om een wimpel, zoals ze in de tijd van de VOC gemaakt werden, na te weven. Niet eerder is een vlag of wimpel gereconstrueerd. Daarvoor moet je natuurlijk eerst draad hebben. Nee, geen katoen, de vlaggen waren in die tijd van wol! En wel van de fijnste longwool (lange wolvezels) uit Engeland.

Engeland was toen dé exporteur van de fijnste wol. En ook nu nog houden ze er, hoewel steeds minder, longwoolrassen zoals Leicester, Lincoln, Wensleydale. De spindeelnemers kregen een uitgebreide verhandeling over vlaggen, wimpels, kleuren, vormen. Ontzettend interessant, en ook wel eervol dat de spingroep van Wieringer eiland-museum Jan Lont gevraagd is om hieraan mee te werken. Omdat zo'n vraag niet zomaar uit de lucht kwam vallen, was er al materiaal om te spinnen aangeschaft, namelijk longwool van het Wensleydale schaap.

Een zelfgesponnen draad moet gemiddeld 0,4 mm dik zijn, met kleine verschillen van 0,2 mm tot 0,7 mm. En omdat ook op de Bataviawerf niet bekend is hoe je zo'n dunne draad ook nog zó spint dat het voor weefwerk gebruikt zou kunnen worden, zal het een hele uitdaging worden. 5 deelnemers willen die uitdaging wel aangaan. Zij hebben een afspraak gemaakt om op woensdagmiddagen aan de slag te gaan. Van alles moet verslag gedaan worden, ook van de missers, want juist daar kun je van leren!

Onder de grote vlag is de lantaarn van de Batavia te zien, dat was de enige verlichting van het schip. Na de bouw heeft de bouwmeester Willem Vos er een wimpel bovenop geplaatst. Het is deze machinaal genaaide wimpel die de vrijwilligers van de Bataviawerf willen reconstrueren. De bedoeling is dat bij een feestelijke gelegenheid, waarschijnlijk medio 2026, wanneer de Batavia op land is gebracht, de historisch verantwoorde wimpel ervoor in de plaats komt. Dat wordt nog hard werken!

Een nieuwe entree

De tuinen

Onze museumtuinen zijn weer tot leven gekomen. Dat we behalve de tuin naast het ontvangstgebouw nóg een tuin hebben die veel ouder is, danken we aan de liefde voor planten en dieren van de vorige eigenaar van de boerderij Jan Lont. Lang niet alle Wieringer boerderijen bezaten een bloementuin. Die moest namelijk goed afgeschermd worden, anders aten de schapen de tuin leeg. Want schapen graasden gewoon om de boerderij heen. Een simpel hekje voldeed dan niet, want als een schaap ergens bij wil komen legt ze gewoon haar gewicht in de schaal. Maar Jan, als echte liefhebber, zorgde voor een stevig hek. Hij kende al zijn planten bij de Wieringer namen.

Wie die traditie ook goed kende was amateurschrijver en dichter August Pruimboom. Hij was bevriend met Jan Lont en stimuleerde hem om de boerderij als erfgoed te laten bewaren. Van zijn hand is onderstaand gedicht. ’t Is dat er Grietjebuur staat, maar het zou net zo goed Jan Lont kunnen zijn.

Grietjebuur

Buurvrouw Grietje had een blommetuun
Een klein tuuntje voer de rame
Deerin had ze puur wat blomme staan
Mit ouwe Wieringer name

As‘t nag maar amper voerjaar was
En de warmte most nag komme
Sting bij heur de februariplant
Oal te pronke mit z’n blomme

Van die witte hempjes had ze ok
Die konne bloeie dat’t lierde
Zo was het ok mit de tijeroos
Die bij heur zo welig tierde

Ze had in ‘r tuuntje ok blomme staan
Die naar Paask en Pinkster hiette
Maar ok wel mit een gewone naam
Zo as flokse en margriete

Strangdrooskes had ze d’r ok in zet
Die stinge wat op een kluutje
En efkes meer naar achtere toe
Deer groeide het theebeskuutje

Naast de goudjes sting een koeietong
Mit een paar bos figelette
Deer naast weer de kattesdalia’s
Die ze ieder jaar weer zette

Wat geneve de sereneboom
Had ze ‘n rangdje eeuwigleve
En de ongerste plank van het hek
Was mit steansekars omgeve

Op een klein bankje onger de muur
Naast de hoge zonnepitte
Deer zag je zeumerdags buurvrouw Griet
Den zo lekker loekem zitte

August Pruimboom

3 verhalenmiddagen op winterse zondagen

Op 19 januari vond de eerste verhalenmiddag plaats met een vertoning door **Dirk Lont** van foto's die onze 'godfather' Jan Lont lang geleden gemaakt had. Zoals u kunt zien, puilde de ontmoetingsruimte uit!

Op 16 februari was de tweede verhalenmiddag. Twee personen traden voor het voetlicht. De ene was **Hans van Kampen**, die vanuit het Museum Vreeburg in Schagen een exposé gaf over de zogenaamd 'vergeten' etiquette in West-Friesland. Na een pauze kreeg **Sara Kalis** het woord die een boeiend verhaal vertelde over de 'boerenzakdoek'. Ze had een heleboel verschillende boerenzakdoeken mee, en nodigde een aantal dames uit om ze te demonstreren in allerlei soorten en maten.

En op 16 maart vond de **presentatie plaats van het Dagboek van Peet Stigter door Paul von Wolzogen Kühr.** Ook bij die gelegenheid was wethouder Robert Leever aanwezig; zowel hij als Annie Stigter ontvingen een eerste exemplaar uit handen van Paul. Het waren echter vooral de **Bunzingers,** die tot verrassing van velen na een publiek zwijgen van wel vijftien jaar opeens weer midden in de schijnwerpers traden. Tot hen behoorde ook **Dirk Keijzer** die de presentatie instrumentaal verlevendigde. Paul liet zich door **Matthijs Gemmink** van TV Noord-Holland interviewen over het boek. Hij had een achttal oude schriftjes van Peet Stigter minutieus bewerkt en gaf zo een boeiend inkijkje in de wederwaardigheden van een bijzondere Wieringer tijdens de Tweede Wereldoorlog die (ten gevolge van de grote razzia van 15 december 1944) in Duitsland terechtgekomen was. Je kon tijdens het interviewen een speld horen vallen in de zaal die tot aan de rand was gevuld. Het boek is gratis verkrijgbaar voor leden van de Historische Vereniging Wieringen, maar het is ook bij ons te verkrijgen, evenals bij de Wieringer Boekhandel.

….en verder

op zondag 27 april vindt de eerste **taandag** van dit seizoen plaats. Op deze dag worden de zeilen getaand van de TX33 én die van de Wieringer molens. Bovendien vindt er een **boeldag** plaats van allerlei boventallige spullen. Aanwezig is ook Wien Hoekzema die een **documentaire** maakt over Wieringen.

12 mei: Algemene Ledenvergadering, aanvang 19.30 uur

18 mei: Kunstroute Cultuur binnen de Dijken, met open huizen en boerderijen.

Uitbreiding het Ziltepad

Wandel- en fietsroute Het Ziltepad is feestelijk uitgebreid met zes nieuwe etappes, waarmee het netwerk verder wordt versterkt. De officiële opening vond plaats op dinsdag 1 april 2025 in de Michaëlskerk in Oosterland. Deze route volgt de kustlijn en loopt van Termunten in Groningen tot Den Helder, of andersom. In 2024 bestond de route uit negen etappes van 15 tot 25 kilometer. Dit jaar komen daar zes nieuwe etappes bij in Noord-Holland! Men kan nu het Ziltepad in zijn totaliteit of een deel daarvan wandelen of fietsen. Ontdek de verborgen parels langs de Waddenkust en beleef de kust op een nieuwe manier!

Vanaf nu kunnen wandelaars en fietsers ook in de deelnemende kerken in Hollands Kroon hun kaart laten afstempelen. Zo ontdekken ze de hele noordkust van Nederland, een schitterende route van west naar oost langs “Werelderfgoed Waddenzee”. Met de zilte zeelucht in de neus en eindeloze vergezichten is dit een unieke ervaring. Het Pieterpad is al jaren een begrip onder wandelliefhebbers, en het Ziltepad heeft alles in zich om net zo populair te worden.

Een route voor rust en bezinning

De ruige kust van het noorden kunt u via Het Ziltepad op eigen tempo verkennen. U wandelt of fietst langs historische dorpen en reist van kerk naar kerk. De kerken zijn belangrijke rustpunten op de route. Hier kunt u een routeboekje ophalen of uw kaart laten afstempelen.

Wilt u meer weten over de geschiedenis van de dorpen en kerken? Luister dan naar de speciale podcast bij elke locatie. De afleveringen zijn te vinden in de bekende podcastapps zoals Spotify. De naam van de podcast is ‘Het Ziltepad, langs de ruige rand van het noorden’.

Voor een unieke ervaring kunt u overnachten als een pelgrim in een kerkgebouw, waar stretchers klaarstaan. Deze route verbindt kerken en laat het culturele erfgoed tot leven komen. Rust en bezinning staan centraal.

Samenwerking

Het Ziltepad is een gezamenlijk initiatief van Stichting Alde Fryske Tsjerken en de Groninger Kerken in samenwerking met Visit Wadden. Dit project is mede mogelijk gemaakt door de gemeente Hollands Kroon en andere betrokken partijen.

Patty Wageman, directeur Oude Groninger Kerken